

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

- Kotoutumisen edistämistä koskevassa laissa tulee mahdollistaa ammattikorkeakoulujen lakisääteisesti tarjoaman maahanmuuttajien korkeakoulutukseen valmentavan koulutuksen hankinta kotoutumiskoulutuksena. Nykytilanteessa kotoutumislain piirissä olevan henkilö voi hakeutua opintoihin vain omaehtoisen opiskeluoikeuden kautta.
- Kansainväliset korkeakouluopiskelijat eivät ole kotoutumisen edistämistä koskevan lain piirissä. Kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille tulisi tarjota joitain kotoutumislain piirissä olevista palveluista. Lisäksi lakiesitystä tulisi muuttaa siten, että valmistuvan opiskelijan pääsisi kotoutumiskoulutuksen piiriin, vaikka 3 vuoden maassaolon enimmäisaika olisikin jo täyttynyt.
- Kotoutumisajan lyhentäminen saattaa heikentää yksilöiden kykyä integroitua suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään.
- Työnhakuvelvoitetta laajentaminen koskemaan myös omaehtoisia opintoja tekeviä työnhakijoita heikentää yksilöiden kouluttautumismahdollisuuksia ja on erityisen haitallinen kotoutumislain piirissä oleville henkilöille.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Kotoutumissuunnitelman voimassaoloaika

Lakiesityksessä esitetään, että kotoutumissuunnitelman voimassaoloaikaa lyhennettäisiin nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen. Arenen ei pitä kotoutumisajan lyhentämistä perusteltuna ratkaisuna, sillä jo nykyisin maahanmuuttajien kieli- ja muu työmarkkinoilla tarvittava osaaminen ei ole riittävällä tasolla kolmen vuoden kotoutumisjakson jälkeen. On epätodennäköistä, että kotoutumisajan lyhentäminen edistäisi suomalaiseen yhteiskuntaan ja työmarkkinoille

integroitumista ja heikentäisi erityisesti laajemmassa koulutustarpeessa olevien maahanmuuttajien asemaa.

Kotoutumispalveluiden laajentaminen koskemaan kansainvälisiä korkeakouluopiskelijoita

Arene esittää, että osa kotoutumislain mukaisista palveluista olisi tarjolla kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille jo opintojen aikana, kuten ohjaus ja neuvontapalvelut. Kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita ei lasketa nyt kotoutumislain piiriin, vaan kaikki kotoutumiseen liittyvät toimet oletetaan tehtävän nykyisellään korkeakoulujen kanssa.

Lisäksi Arene esittää, että valmistuvien kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden osalta lakiin tehdään poikkeus, jolla mahdollistetaan kotoutumiskoulutukseen pääsy myös 3 vuoden maassaolon jälkeen. Vaikka korkeakoulut ovat lisänneet kotimaisten kielten opetuksen määrää kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa, saattaa opiskelija silti valmistua ilman riittävää kieliosaamista Suomen työmarkkinoille. Näissä tilanteissa tulisi olla mahdollista, että yksilö voisi kehittää kieliosaamistaan myös tutkintokoulutuksen jälkeen, jos ei onnistu työllistymään.

Työnhakuvelvoitteen laajentaminen omaehtoisesti opiskeleviin työnhakijoihin

Työ- ja elinkeinoministeriö on tuonut lausunnon kotoutumislain kanssa samanaikaisesti esityksen, jonka tavoitteena on laajentaa työnhakuvelvoite koskemaan myös omaehtoisesti opiskelevia työnhakijoita. Arene pitää työnhakuvelvoitteen laajentamista koskemaan omaehtoisesti opiskelevia henkilöitä ongelmallisena, sillä se nostaa opintojen keskeyttämisiä ja siten heikentää kansallisesti asetettua tavoitetta nostaa suomalaisten koulutustasoa. Erityisen haitallinen muutos on kotolain piirissä oleville omaehtoisesti opiskeleville henkilöille. Juuri näille henkilöille on tärkeää kyetä suorittamaan tutkinto/opintokokonaisuus loppuun, jotta heidän osaamisensa aidosti vastaa työelämän tarpeita niin ammattivalmiuksien kuin generisten taitojen, kuten kielitaidon, osalta.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Kotoutumiskoulutukseen sisältyvä koulutustarjonta

Korkeakoulut ja niiden tarjoama koulutus tunnistetaan esityksessä kohtalaisella tavalla. Lain perusteluteksteissä todetaan, että kotoutumiskoulutukseen voi sisältyä moduuleja, jotka edistävät

yksilön jatkoopinkuja esimerkiksi korkeakouluopintoihin. Arene pitää tärkeänä, että korkeakoulutukseen ohjaavat palvelut ovat osana kotoutumiskoulutusta.

Arene esittää muutosta lakiesityksen 24 § koskien kotoutumiskoulutuksen sisältöjä. Arene esittää, että lain 24 § 5 momenttiin lisätään kohta kolme, jolla mahdollistetaan kotoutumiskoulutuksena tarjottavaksi ammattikorkeakoululain 10 § 3 momentin mukainen ammattikorkeakoulujen maahanmuuttajille järjestämä maksutonta koulutusta, jonka tavoitteena on antaa kielelliset ja muut tarvittavat valmiudet ammattikorkeakouluopintoja varten. Kirjaus mahdollistaisi kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä vastaavalle kunnalle tai kuntayhtymälle oikeuden ostaa ammattikorkeakouluilta koulutuspalveluita, joiden tavoitteena olisi ohjata yksilö suoraan korkeakouluopintoihin tähtäävälle polulle.

Opintoja voitaisiin hyödyntää esimerkiksi niiden maahanmuuttajien kotouttamiseen, joilla on tarve päivittää oma aiemmin suoritettu korkeakoulututkinto vastaamaan suomalaista tutkintoa tai joilla on riittävät valmiudet ja halua suorittaa korkeakoulututkinto. Muutos edellyttäisi, että ostopalveluna hankittuja maahanmuuttajille suunnattuja korkeakouluopintoja ei sisällytettäisi korkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereihin.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumishjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

-

Valtion korvaukset (8 luku)

-

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

-

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

Perheryhmäkotien henkilöstön kelpoisuudet

Arene esittää, että perheryhmäkotien henkilöstön kelpoisuusehtoja väljennettäisiin esitetystä. Esiteksen perusteluteksteissä todetaan, että ”E erityisen sopivana koulutuksena perheryhmäkodissa vaativissa hoiva-, huolenpito- ja kasvatustehtävissä toimiville työntekijöille voitaisiin pitää sosiaali- tai terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa”. Arene katsoo, että esitetystä kirjauksesta tulisi huomioida myös yhteisöpedagogit sopivana ammattiryhmänä työskentelemään perheryhmäkodeissa.

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

SIMHE-koulutus

SIMHE-koulutusta koskevassa osiossa todetaan, että SIMHE-korkeakouluja olisi 8. Vuoden 2021 alusta alkaen SIMHE-korkeakouluja on ollut 10.

Ylönen Nina

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry - Samuli Maxenius